

Sınıf Öğretmenlerinin Ve Öğretmen Adaylarının Kendilerini Geliştirme İsteklerinin Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İl Örneği)

Mehmet ERTÜRK¹

Özet

Çalışmanın amacı Sınıf Öğretmenlerinin kendilerini geliştirme isteklerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda Sınıf Öğretmenlerinin mesleki gelişim istekleri cinsiyet ve kıdem farkları göz önünde bulundurularak öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada Afyonkarahisar İl merkezinden ve merkeze bağlı beldelerden rastgele seçilen 94 sınıf öğretmenine ve Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programında okuyan rastgele seçilen 34 son sınıf öğrencisine uygulanan ölçek sonuçları yorumlanmıştır.

Elde edilen bulgulara uygulanan t testi sonuçlarına göre; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri cinsiyetleri açısından öğretmen görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bulgulara uygulanan anova testi sonuçlarına göre ise; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri kıdemleri açısından öğretmen görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Aynı ölçek Sınıf Öğretmenliği son sınıf öğrencilerine de uygulanmış ve öğretmenlerin ölçekteki maddelere verdikleri cevaplarla karşılaştırılmıştır. Bulgulara uygulanan t testi sonucuna göre; sınıf öğretmenlerinin kendilerini geliştirme istekleri öğretmen ve öğretmen adayı arasındaki değerlendirmede .05 düzeyinde öğretmen adayları lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Gelişim, Sınıf Öğretmeni, Gelişim İsteği

Evaluation of Primary School Teacher Self Improvement For Teachers Opinion

Abstract

This study aims to determine the desire of primary school teachers' self improvement. In this study, desire of primary school teachers' self iprovement are commentated attention to their gender and priority according to teachers' opinion.94 primary school working within the borders of Afyonkarahisar and depend of town, and 34 graduate student of Educational Faculty assisted the survey with their views in the process of gathering data.

According to the t-test scores applied to the findings teachers' views regarding the has not significance value of .05 difference when their genders are taken into acconunt. According to anova test scores applied to the findings teachers' views regarding the has significance values of .05 difference when their priority are taken into account. Same measure is performed to 34 4th students of Educational Faculty and compare primary school teachers'view. According to t test scores applied to the findings teachers'viewa regarding the has significance values of .05 difference. This significance difference in favor of 4th student of Educational Faculty.

¹ Yük. Lis. Öğr.; AKÜ Sos. Bil. Enst. İlköğrt. Sınıf Öğrt. Böl./Afyonkarahisar mhmterturk@gmail.com.tr (Bu çalışma Yüksek Lisans öğrenimi sırasında kalp krizi sonucu hayatını kaybeden öğrencimizin çalışmasıdır. Çalışmanın düzeltmeleri Dr. Gürbüz OCAK tarafından yapılmıştır.)

Key words: Improvement of Profession, Primary School Teacher, Desire of Improvement

Giriş

Eğitim sistemlerinin temel amacı o ülkenin nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve yurttaşlarına vatandaşlık eğitimini vermektir. Bunu gerçekleştirebilmek için her eğitim sistemi, yetiştireceği insan modelini, sahip olduğu eğitim felsefesi ve insan gücü politikası ışığında saptayarak eğitim etkinliklerini bu amaca göre düzenlemektedir (Aktaran: Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005: 208).

Eğitim sistemlerinin yetiştirmeyi amaçladığı vatandaşlarının eğitimi, önceden belirlenen hedefler ve beklentiler doğrultusunda gerçekleştirilir. Bu eğitim süreci içerisinde toplumun bireylerden beklentileri beklentileri olduğu gibi eğitimi sistemlerinin vazgeçilmez bir unsur olan öğretmenlerden de beklentileri vardır.

Geleceği şekillendirmek üzere yetiştirilen öğretmenlere ‘Öğretmenlik Eğitimi’ sürecinde ve bu eğitim sonrasında, verilenler ve yapılan yatırımlar öğretmene dolayısıyla topluma yansımaktır. Bu nedenle toplumun, öğretmenlerden haklı olarak bazı beklentileri vardır.

Bu beklentilerin karşılanması öğretmenleri yetiştiren eğitim kurumlarını ve Milli Eğitim Bakanlığını yakından alakadar ettiği gibi öğretmenleri de kendilerinin çabaları açısından ilgilendirmektedir.

Bilgi hiçbir zaman durağan olmamıştır; sürekli eski bilgilerin üzerine yeni bilgiler eklenmiştir. Yetiştirilecek insan tipinin çağın gerektirdiği bilgilerle donanması her eğitim sisteminin başlıca hedefleri arasında yer almaktadır. Bireyleri yetiştirecek öğretmenler olduğuna göre, öğretmenlerin çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojiye sahip, değişmeye ayak uydurabilen kişiler olması gerekir (Yılmaz, 2005: 156).

Bilginin sürekli yenilenmesi ve çağın getirdikleri nedeniyle öğretmen kendini yaşadığı çağa, yeni yönelimlere ve teknolojiye uydurmak zorundadır. Bu zorunluluğun nedeni; öğretmenlerin toplumun temeli olan bireyleri geleceğe yön vermeleri için yetiştiriyor olmasıdır.

Dünyadaki gelişimlerden hemen hemen her olgu etkilendiği gibi eğitimde etkilenmektedir. Bu gelişimlerden eğitimin etkilenmemesi mümkün değildir. Bütün bu gelişim ve değişim yaşanan çağı da etkilemektedir. Yaşadığımız bilgi çağının gerektirdiği

insan modelinin yetiştirilmesinde öğretmene büyük görev düşmektedir. Teknolojideki yenilikler yaşam standartlarımızı etkilemektedir ve bu etkileşim sonucunda teknoloji yaşamımızı kolaylaştıran bir araç olarak kullanılmaktadır. Öğretmen ise bu teknolojiden nasıl yararlanacağımızı ve bu teknolojiyi nasıl kullanacağımızı öğreten bir kılavuzdur. Bu nedenle öğretmen tüm bu bilgileri aktarmak zorundadır.

Çağdaş eğitim sisteminin hedefi, değişime açık, yaratıcı nitelikli, bilgiyi üreten ve kullanan bireyler yetiştirmektir. Bu hedefe ulaşmanın yolu ise nitelikli öğretmen yetiştirmekten geçer. Nitelikli öğretmen, gelişen bilim ve teknolojiyle doğru orantılı olarak daima kendini yenileyen geliştiren bir kişiliğe sahiptir (Yılmaz, 2005: 156).

İlköğretim birinci kademe ülkemizin eğitim sisteminin temelidir. Bu kademedeki görev yapan Sınıf Öğretmenleri de bu temeli oluşturan bireylerdir, geleceğin mimarlarıdır. Avukat, doktor, akademisyen, tiyatrocu, eczacı vs... ilk eğitimlerini sınıf öğretmenlerinden almaktadır. Mesleklerine yönelik bilgileri ilgili fakülte ve yüksek okullardan alsalar da onları avukat, doktor, akademisyen yapanlar sınıf öğretmenleridir.

Sınıf öğretmenler eğitim sisteminin temeli olan ilköğretim bünyesinde bulunan öğrencilere eğitim verdiğine göre bilim ve teknoloji yaşanan gelişmelerin beraberinde getirdiği eğitim uygulamalarındaki değişikliklere ayak uydurması gerekmektedir.

İlköğretimde verilen temel eğitimin kalitesi okullara; okulların kalitesi de sınıf öğretmenlerine bağlıdır. Bu kalite sınıf öğretmenlerinin kendilerini yetiştirdiği ve geliştirdiği derece de artacaktır. Eğitim sistemlerinin kalitesinin artırılması devlet politikaları arasında yer alması nedeniyle öğretmenler bu amaca katkıda bulunmuş olacaklardır. Bu durum öğretmenin rolünün yeniden yapılandırılmasını gerektirmektedir.

Öğretmenin rolündeki değişme zorunluluğu ilk önce öğrencisinin, onun yegâne bilgi kaynağı olmadığına farkına varmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bunun için öğretmen farklı kaynakları kullanarak sürekli kendini geliştirmek durumundadır (Uçar, R. & İpek, C. 2006: 35).

Öğretmen, rolündeki yeni yapılanmanın gereklilikleri olarak öğretmen kendini bireysel ve mesleki yönden geliştirmek zorundadır. Bu nedenlerden ötürü öğretmenlerin mesleki gelişmelerini gerçekleştirebilmeleri ve sürdürebilmeleri için zengin bir öğrenme çevresi oluşturulmalıdır. Bu öğrenme çevresini Milli Eğitim Bakanlığı düzenledikleri Hizmet İçi Eğitim kursları ve Eğitimi Geliştirme Projeleri ile oluşturmaktadırlar.

Aynı zamanda öğretmen kendi gelişimi için zengin bilgi ortamını kendi de oluşturmalıdır. Bu ortam içerisinde gelişimi istemeli ve bu istekle çaba içerisine girmelidir. Öğretmen okulda ve okul dışında uygun zamanlar içerisinde oluşturduğu bu ortamlar içerisinde bulunmalı ve bilgiyi aramalıdır.

Okul ortamı, öğretmenler için öğrettikleri kadar öğrendikleri bir ortam olmalıdır. Her bir öğretmen kendi gelişimi kadar okuldaki diğer öğretmenlerin gelişimine de katkıda bulunmak, okulun genel başarısından sorumlu olduğuna inanmak durumundadır. Öğretim bir ekip işidir, verimlilik ancak ekip çalışması ile sağlanır. Öğretmenin, okul sisteminin bütününe yönelik sorumluluğuna ilişkin böylesi bir bakış açısının, okul ortamında yalnızlaşma ve birbirine yabancılaşma olgusunu engellemesi beklenmektedir (Gürşimşek, I.1998: 27).

Tüm bu durumlar öğretmenden beklenenler ve öğretmenin kendini geliştirmesi açısından önemlidir.

Ülkemizdeki eğitim sistemiyle Batı ülkelerinin eğitim sistemlerini karşılaştırdığımızda aradaki fark çok büyük olmasa da, bizim eğitim sistemimizde göze çarpan bazı aksamalar ve eksiklikler bulunmaktadır. Bu aksamalar ve eksiklikler gerek sistemin uygulanmasında gerekse sistemin parçalarında olsun sistemin hedefi olan nitelikli insan gücünü yetiştirmeyi olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bu sistem problemlerinin çözümlenmesinde sistemin bir parçası olan sınıf öğretmenlerinin de hem hizmet öncesi eğitimi hem de hizmet içi eğitimleri üzerinde ve öğretmenin kendini geliştirmesi üzerinde durulması gereken bir noktadır.

Öğretmenlerin eğitimleri ve gelişimleri üzerinde yapılacak uygulamalarda göz önünde bulundurulması gereken bazı yeterlilikler vardır.

Öğretmen yeterliklerini; öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ve öğretmenlik mesleği özel alan yeterlikleri oluşturmaktadır. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, Kasım 2006 tarih ve 2590 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanmıştır. Öğretmenlik Mesleği Özel Alan Yeterlikleri ile ilgili çalışmalar ise devam etmektedir(Okul Temelli Mesleki Gelişim Kılavuzu, 2007).

Sınıf Öğretmenliği Alan Yeterlilikleri, Kasım 2006 da yayımlanan Tebliğler dergisinin belirttiğine göre şunlardır;

- I. Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim
- II. İzleme ve Değerlendirme
- III. Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum ile ilişkiler

- IV. Sanat ve Estetik
- V. Dil Becerilerini Geliştirme
- VI. Bilimsel ve Teknolojik Gelişim
- VII. Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme
- VIII. Beden Eğitimi ve Güvenlik

Yukarıdaki Sınıf Öğretmenliği Alan Yeterlilikleri dikkate alındığında öğretmenin gelişimiyle M. E. B.'in yakından alakadar olduğunu görmekle birlikte öğretmenin mesleki gelişiminin bizzat kendisinin içinde olduğunu anlamaktayız. Yani öğretmen belirlenen alan yeterliliklerine sahip olmak istedikçe gelişime de o denli açık olacaktır. Alan yeterliliklerine sahip olmanın yanı sıra kendisine daha ileride bir hedef de çizecektir.

İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin kendilerini geliştirme isteklerini değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırmanın bulgu ve sonuçları, sınıf öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına katkıda bulunması açısından önem taşımaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın temel amacı, öğretmenlerin gelişim isteklerini, öğretmenlerin kendi görüşlerine dayanarak değerlendirmektir. Bu amaçla aşağıdaki problemlere cevap aranmıştır.

Problem Cümlesi: “Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme isteklerinin düzeyi nedir?”

Alt Problemler

- I. Öğretmen tutumlarına göre; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri arasında ‘cinsiyet’ açısından anlamlı bir fark var mıdır?
- II. Öğretmen tutumlarına göre; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri arasında ‘kıdem’ açısından anlamlı bir fark var mıdır?”
- III. Öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri arasında öğretmen ve öğretmen adayları açısından anlamlı bir fark var mıdır?”

Hipotezler

Alternatif hipotezler araştırmada doğrulanmak istenen hipotezlerdir. Bu nedenle araştırmada farklılığın olmadığını öngören sıfır hipotezi yazılmamıştır.

- I. Öğretmen tutumlarına göre; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri arasında ‘cinsiyet’ açısından anlamlı bir farklılık vardır.

- II. Öğretmen tutumlarına göre; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri arasında ‘kıdem’ açısından anlamlı bir farklılık vardır.
- III. Öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri arasında öğretmen ve öğretmen adayları açısından anlamlı bir farklılık vardır.

Sınırlılık

Çalışmada kullanılan ‘Öğretmenlerin Kendilerini Geliştirme İstekleri Ölçeği’nin geçerliliği ve güvenilirliği konusunda uzman kanısı ve 10 kişilik öğretmen grubunun ön uygulamada ölçeği doldururken verdikleri geri bildirimlere göre, yapılan düzeltmeler yeterlidir.

Çalışma, kaynak taraması ve uzman kanısına dayalı olarak geliştirilen “Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeği’nde ” belirtilen önermelerle sınırlıdır.

Çalışma Afyonkarahisar’da bulunan ilköğretim okullarında görev yapan random olarak seçilen 93 öğretmen ve 34 Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği son sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Sayıtlar

Ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. Öğretmenler ve öğretmen adaylarının ölçekte bulunan 26 maddeye kendilerini geliştirme isteklerine göre “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde samimi cevaplar verdikleri kabul edilmektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının ölçeğe doğru cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma genel tarama ve ilişkisel tarama modeli olarak yapılandırılmıştır.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005: 79).

İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2005: 81).

I. Veri Toplama Aracı

Öğretmenlere gelişim isteklerine yönelik açık uçlu sorular sormuş ve bu sorular ölçek için değerlendirilerek ilk taslak oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen “ Öğretmenlerin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeğinin” ilk taslağı oluşturulduktan sonra olası ölçek maddelerinin hazırlanması aşamasında ve hazırlandıktan sonra uzman kanısına ve ilgili kaynaklara başvurulmuştur. Ölçek geliştirildikten sonra öğretmenlerin görüşlerini almak için 10 kişilik bir öğretmen grubuna ön uygulama yapılmıştır. Uzmanların görüşleri ve öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri dönütler (soruların anlaşılıp anlaşılabilmesi, yaptıkları duraklamalar, içerik anlamında verdikleri geri bildirimler) doğrultusunda gereken düzeltmeler yapıldıktan sonra ölçeğe son şekli verilmiştir.

Öğretmenlerin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeği’nde öğretmenlerin gelişim isteklerini ölçmeye yönelik 26 soru bulunmaktadır.

Ölçekteki maddelere uygun olarak seçeneklerde ‘**Kesinlikle Katılıyorum**’, ‘**Katılıyorum**’, ‘**Kararsızım**’, ‘**Katılmıyorum**’ ve ‘**Kesinlikle Katılmıyorum**’ arasında değişen likert tipi bir derecelendirme ve olumlu ölçek maddelerine Kesinlikle Katılıyorum seçeneğinden, Kesinlikle Katılmıyorum seçeneğine doğru 5’den 1’e kadar puan verilmiştir. Olumsuz maddelerde de bu yöntemin tam tersi uygulanmıştır.

II. Veri Analizi

Ölçek, Afyonkarahisar il merkezinde bulunan ilköğretim okulları ve merkeze bağlı beldelerde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan 93 sınıf öğretmene uygulanmıştır. Uygulanan ölçeklerdeki verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında ise aritmetik ortalama, frekans ve yüzdelik kullanılmıştır. Ayrıca ölçeğe verilerin cevapların ortalamasına uygulanan t testi ile de görüşlerin ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık düzeyi incelenmiştir. Ölçeğin uygulanması sonucu elde edilen veriler, araştırmanın amaçlarına uygun olarak değerlendirilmiş ve bilgisayar ortamında analiz edilmiştir.

Tablo 1. Puan Aralıkları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1,00 - 1,79
Katılmıyorum	2	1,80 - 2,59
Kararsızım	3	2,60 - 3,39

Katılıyorum	4	3,40 - 4,19
Kesinlikle Katılıyorum	5	4,20 - 5,00

Verilerin değerlendirilmesinde kullanılan; 5’den 1’e kadar olan dereceleme ölçeği, her aralıkta 0,80 puan olacak şekilde, beş eşit parçaya bölünerek her seçeneğe karşılık gelen puan aralıkları yukarıdaki şekilde belirlenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. Ölçme Sonuçları (Görüşlerin frekans ve yüzdelik dağılımları)

Sorular		1	2	3	4	5	X	Düzye
1- Yeni eğitim, öğretim teknolojilerini uygulamak için kendimi geliştirmeye ihtiyaç duyuyorum.	F	10	25	3	45	10	3.2	Kararsızım
	%	10.	26.	3.2	48.	10.	1	
		8	9		4	8		
2-Alanımla ilgili gelişmeleri yakından takip ederim	F	3	7	5	42	36	4.0	Katılıyorum
	%	3.2	7.5	5.4	45.	38.	8	
					2	7		
3. Kendimde mesleki açıdan geliştirmek istediğim bir eksiklik olduğunu düşünüyorum.	F	12	38	18	20	5	2.6	Kararsızım
	%	12.	40.	19.	21.	5.4	5	
		9	9	4	5			
4. Eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için düzenlenen hizmet içi eğitim uygulamalarını gereksiz buluyorum.	F	3	18	12	35	25	3.6	Katılmıyorm
	%	3.2	19.	12.	37.	26.	5	
			4	9	6	9		
5. Ders anlatımlarında teknolojik araçlardan yararlanırım.	F		3	3	49	38	4.3	Kesinlikle katılıyorum
	%		3.2	3.2	52.	40.	1	
					7	9		
6. Türkiye’deki eğitim alanındaki problemlerin çözümünün bir parçası olmalıyım.	F	2	4	5	43	39	4.2	Kesinlikle katılıyorum
	%	2.2	4.3	5.4	46.	41.	1	
					2	9		

7. Alanımla ilgili gelişmeleri aktaran bir dergiyi düzenli olarak takip ederim.	F	12	30	6	35	10	3.0	Kararsızım
	%	12.	32.	6.5	37.	10.	1	
8. Alanımla ilgili gelişmeleri takip etme ihtiyacı duymuyorum.	F	2	4	2	43	42	4.2	Kesinlikle katılıyorum
	%	2.2	4.3	2.2	46.	45.	7	
9. Öğrencilerimin gelişimi ve kendi gelişimim için sosyal ve kültürel alanda düzenlenmiş eğitim kurslarına katılıyorum.	F	1	10	6	46	30	4.0	Katılıyorum
	%	1.1	10.	6.5	49.	32.	1	
10. Eğitim fakültelerindeki uzmanlarla işbirliği yapmaya ihtiyaç duymam.	F	6	8	14	41	24	3.7	Katılmıyorum
	%	6.5	8.6	15.	44.	25.	4	
11. Ayda en az üç kitap okurum.	F	12	18	10	36	17	3.3	Kararsızım
	%	12.	19.	10.	38.	18.	0	
12. Mesleğimle ilgili kuruluşlara (Eğitim-sen vb.) üye olmak ve düzenlenen etkinliklere faal olarak katılmak bana mesleki olarak bir şey kazandırmaz.	F	20	16	20	22	15	2.9	Kararsızım
	%	21.	17.	21.	23.	16.	5	
13. Okul programlarının geliştirilmesiyle ilgili görüş ve önerilerde bulunmam gerektiğini düşünüyorum.	F	3	5	9	42	34	4.0	Katılıyorum
	%	3.2	5.4	9.7	45.	36.	6	
14. Türkiye’de eğitim alanında gerçekleştirilen güncel uygulamaları zaman kaybı olarak görüyorum.	F	7	3	14	35	34	3.9	Katılmıyorum
	%	7.5	3.2	15.	37.	36.	2	
15. Lisans eğitimim boyunca kazandığım bilgi ve beceriler bana meslek hayatım boyunca yetecek niteliktedir.	F	6	8	12	41	26	3.7	Katılmıyorum
	%	6.5	8.6	12.	44.	28	8	
16. Öğretim teknolojileri kullanmak mesleki gelişimimi desteklemez.	F	5	3	5	35	45	4.2	Kesinlikle katılmıyorum
	%	5.4	3.2	5.4	37.	48.	0	
17. Mesleğimi daha iyi bir şekilde icra edebilmem için akademik yayınları incelemeliyim.	F	6	7	4	39	37	4.0	Katılıyorum
	%	6.5	7.5	4.3	41.	39.	1	
18. Bulduğum ildeki Eğitim	F	8	12	11	37	25	3.6	Katılmıyorum

Fakültelerinin düzenlemiş olduğu etkinliklere (Panel, Konferans, Seminer) katılmayı gereksiz buluyorum.	%	8.6	12.9	11.8	39.8	26.9	3	m
19. Eğitim durumları içerisinde alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmayı tercih etmem.	F	2	13	10	45	23	3.7	Katılmıyorum
	%	2.2	14.0	10.8	48.4	24.7		
20. Sınıf öğretmenliği üzerine Lisansüstü Eğitim ve Doktora yapmayı düşünüyorum.	F	23	26	18	14	12	2.6	Kararsızım
	%	24.7	28	19.4	15.1	12.9		
21. Yabancı dilde yayınlanmış akademik yayınları okuyup anlayabilecek derecede İngilizceye sahip olmasam da mesleki gelişim açısından bir eksiklik hissetmem.	F	21	20	8	34	10	2.9	Kararsızım
	%	22.6	21.5	8.6	36.6	10.8		
22.Öğretim teknolojilerini kullanarak öğretimi etkili ve kolay kılacak öğretim materyalleri(çalışma yaprakları, slâytlar, videolar vs.) geliştiririm.	F		10	4	47	32	4.0	Katılıyorum
	%		10.8	4.3	50.5	34.4		
23.Kendimi hizmet içinde yetiştirmek için deneyimli meslektaşlarımdan yararlanmam gerektiğini düşünüyorum.	F	2	5	3	42	41	4.2	Kesinlikle katılıyorum
	%	2.2	5.4	3.2	45.2	44.1		
24. Y.Ö.K.-Eğitim Fakülteleri kapsamında yapılan etkinliklere (Program değişikliği, yeniden yapılandırma vs.) katılmak isterim.	F	11	8	9	41	24	3.6	Katılıyorum
	%	11.8	8.6	9.7	44.1	25.8		
25. Alanımla ilgili yabancı ülkelerdeki gelişmeleri takip etmenin bana katkıda bulunacağına inanmıyorum.	F	11	14	11	36	21	3.4	Katılmıyorum
	%	11.8	15.1	11.8	38.7	22.6		
26. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen Eğitimi Geliştirme projelerinde faal olarak yer almam gerektiğini düşünüyorum.	F	3	15	20	34	21	3.5	Katılıyorum
	%	3.2	16.1	21.5	36.6	22.6		

Ölçeğin ilk maddesinde yer alan öğretmenlerin yeni teknolojileri kullanma yetenekleriyle alakalı soruya verdikleri cevabın ortalaması alındığında 3.21'lik gibi bir puan çıkmaktadır. Bu puanı Tablo 1'e göre yorumladığımızda öğretmenlerin yeni eğitim-öğretim teknolojilerini uygulamakta kendilerini geliştirme konusunda kararsız kaldıkları anlaşılmaktadır. 2.soruda Sınıf öğretmenlerinin 4.08'lik bir ortalamayla kendi alanlarıyla ilgili

gelişmeleri takip ettikleri, 3.soruda öğretmenlerin 2.65'lik ortalamayla kendilerinde geliştirmek istedikleri mesleki bir eksiklik olup olmaması konusunda kararsız kaldıkları, 4.soruda öğretmenlerin 3.65'lik ortalamayla hizmet içi eğitim kurslarına katılmayı gereksiz bulmadıkları, 5.soruda öğretmenlerin 4.31'lik bir ortalamayla ders anlatımlarında teknolojik araçlardan yararlandıkları, 6.soruda öğretmenlerin 4.21'lik ortalamayla Türkiye'de yaşanan eğitim problemlerinin bir çözümü olmaları gerektiğini kabul ettikleri, 7.soruda öğretmenlerin 3.01'lik ortalamayla alanlarıyla ilgili gelişmeleri aktaran bir dergiyi düzenli olarak takip etmeleri gerektiği konusunda kararsız kaldıkları, 8.soruda öğretmenlerin 4.27'lik bir ortalamayla alanlarıyla ilgili gelişmeleri takip etme ihtiyacı duydukları, 9.soruda öğretmenlerin 4.01'lik ortalamayla öğrencilerinin ve kendi gelişimleri için sosyal ve kültürel kurslara katılabilecekleri, 10.soruda öğretmenlerin 3.74'lük bir ortalamayla Eğitim Fakültelerindeki uzmanlarla iş birliği yapmaya ihtiyaç duydukları, 11. soruda öğretmenlerin 3.30'luk bir ortalamayla aylık kitap okuma sayılarının 3 ü geçip geçmediği konusunda kararsız kaldıkları, 12.soruda öğretmenlerin 2.95'lik bir ortalamayla Eğitim-sen gibi mesleki kuruluşlara faal olarak katılmanın kendilerine bir faydası olup olamayacağı konusunda kararsız kaldıkları, 13.soruda öğretmenlerin 4.06'lık bir ortalamayla okul programlarının geliştirilmesi için görüş ve önerilerde bulunmaları gerektiği düşüncesini kabul ettikleri, 14. soruda öğretmenlerin 3.92'lik bir ortalamayla Türkiye'deki eğitim alanında uygulanan güncel gelişmeleri bir zaman kaybı olarak görmedikleri, 15.soruda öğretmenlerin 3.78'lik bir ortalamayla Lisans eğitimleri süresince aldıkları eğitimin kendilerine yeterli nitelikte olmadığını düşündükleri, 16.soruda öğretmenlerin 4.20'lik bir ortalamayla öğretim teknolojileri kullanmanın kendilerini mesleki açıdan geliştirdiğini düşündükleri, 17.soruda öğretmenlerin 4.01'lik bir ortalamayla mesleklerini daha iyi bir şekilde icra edebilmeleri için akademik yayınları incelemeleri düşüncesinde oldukları, 18.soruda öğretmenlerin 3.63'lük ortalamayla buldukları ildeki eğitim fakültelerinin düzenlediği etkinliklere(panel, konferans, seminer) katılmayı gerekli buldukları, 19.soruda 3.79'luk ortalamayla eğitim durumları içinde alternatif ölçme değerlendirme teknikleri kullandıkları, 20.soruda öğretmenlerin 2.63'lük ortalamayla Lisansüstü eğitim ve Doktora konusunda kararsızlık yaşadıkları, 21.soruda öğretmenlerin 2.91'lik bir ortalamayla yabancı dilde yayınlanmış akademik yayınları okuyup anlayabilecek bir İngilizceye sahip olmamalarının kendilerinde bir mesleki eksiklik hissettirip hissettirmeyeceği konusunda kararsız kaldıkları, 22.soruda

öğretmenlerin 4.08'lik bir ortalamayla öğretimi etkili kılmak için öğretim materyalleri geliştirdikleri, 23.soruda 4.23'lük bir ortalamayla kendilerinden deneyimli meslektaşlarından yararlanmalarının gerekli olduğunu düşündükleri, 24.soruda öğretmenlerin 3.63'lük bir ortalamayla YÖK ve Eğitim Fakülteleri kapsamında yapılan yapılandırma ve değişiklik çalışmalarına katılmak istedikleri, 25.soruda öğretmenlerin 3.45'lik bir ortalamayla alanlarıyla ilgili yabancı ülkelerde gerçekleştirilen yenilikleri takip etmenin kendilerine katkıda bulunacağına inandıkları, 26. soruda öğretmenlerin 3.59'luk bir ortalamayla M.E. B 'in Eğitimi Geliştirme Projelerinde faal olarak yer almaları gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Afyonkarahisar il merkezinde ve merkeze bağlı beldelerde bulunan 7 okulda görev yapan 53 erkek 40 bayan öğretmenin kendilerini geliştirme isteklerine yönelik görüşleri genel olarak incelenmiştir. Çalışmada yer alan birinci alt problem (Öğretmen görüşlerine göre; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri 'cinsiyet' açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?) bakıldığında, öğretmenlerin ölçeğe verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre;

Tablo 3. 'Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeği'nde' Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Toplam Puanlar Arası Fark Tablosu

Cinsiyet	N	X	S.S	P(sigma)
Erkek	53	95.90	12.46	0,66
Kadın	40	94.75	13.32	

Öğretmenlerin ölçekteki 26 maddeye verdikleri cevapların toplam puanları; erkeklerde 95.90, standart sapmaları 12.46 iken, kadın öğretmenlerin verdikleri cevapların toplam puanları ortalaması 94.75, standart sapmaları 13.32'dir. Toplam puanlara uygulanan t testi sonucu ise 0.430 bulunmuştur. Bulunan bu değere göre cinsiyetler arasında 0,5 düzeyinde anlamlı bir fark bulunamamıştır.($p>0.05$)

Çalışmada yer alan ikinci alt problem(Öğretmen görüşlerine göre; öğretmenlerin kendilerini geliştirme istekleri 'kıdem' açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?) incelendiğinde, incelendiğinde, öğretmenlerin ölçeğe verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan anova testi sonuçlarına göre;

Tablo 4. ‘Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeği’nde’
Öğretmenlerin Kıdemlerine göre Toplam Puanlar Arası Fark Tablosu

Kıdem (yıl)	N	X	S.S
0-5	16	97.68	09.66
6-10	16	93.43	12.56
11-15	16	89.50	14.40
16-20	27	96.70	13.05
21-25	18	98.44	12.81
Toplam	93	95.40	12.77

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeği
Kıdemlere Göre Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	915,024	4	228,756	1,427	0,232
Gruplar içi	14109,44	88	160,335		
Toplam	15024,47	92			

Öğretmenlerin kıdemleri dikkate alınarak yapılan Anova testinde sınıf öğretmenlerinin hizmet yıllarına göre kendilerini geliştirme istekleri arasında 0,05 düzeyinde fark anlamlı değildir.($p>0.05$)

Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeğini 3. alt problemimize dayanarak öğretmen ve öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme istekleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını öğrenmek amacıyla ölçek Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı son sınıf öğrencilerinden rastgele seçilen 34 öğrenciye uygulanmıştır. Öğretmenler ve Öğretmen adayları arasındaki fark tablosu aşağıdadır.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenleri ve Öğretmen Adayları ‘Sınıf Öğretmenlerini Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeği’ Fark Tablosu

Tür	N	X	S.S	P(sigma)
Öğretmen	93	95.40	12.77	0,16
Öğretmen Adayı	34	98.79	09.78	

Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirme İstekleri Tutum Ölçeği'nde yer alan maddelere verilen cevapların toplam puanlarına uygulanan t testi sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının ortalama, standart sapma ve t değerleri yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının ölçekteki 26 maddeye verdikleri cevapların toplam puanları; öğretmenlerde 95.40, standart sapmaları 12.77 iken, öğretmen adaylarının verdikleri cevapların toplam puanları 98.79, standart sapmaları 09.78'dir. Bulunan bu değere göre öğretmenler ve öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek istemeleri konusu arasında 0,5 düzeyinde fark anlamlı değildir ($p>0,05$).

Bu araştırma sonucunda öğretmenler kendilerini mesleki açıdan geliştirmek istemektedirler. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmek istemeleri cinsiyete göre değişmezken, öğretmenlerin kıdemlerine göre değişmekte ve kıdemler arasında gelişim isteği konusunda anlamlı bir fark vardır.

Öğretmenlere uygulanan bu tutum ölçeği Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı son sınıfta okuyan 34 öğrenciye de uygulanmış öğretmenler ve öğretmen adayları arasında gelişim isteği konusunda anlamlı bir fark bulunmuştur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Ölçek sonuçlarına göre Sınıf Öğretmenlerinin çoğunun kendilerini geliştirmek istedikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu istek öğretmenler açısından genel olarak sadece istemekle kalmaktadır.

Ülkemizde uygulanmakta olan Eğitim sisteminde olan eksiklikler görmemek mümkün değildir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu eksiklikleri gidermek ve eğitimin kalitesini yükseltmek için yaptığı projeler eğitim istemine olumlu katkıda bulunmaktadır. Ancak eğitim sisteminin düzelmesi ve kaliteli bir hale gelmesi sadece geliştirme ve düzeltme uygulamalarıyla değil aynı zamanda öğretmenlerinde hem hizmet öncesi hem de hizmet içerisinde eğitimlerinin çağın gerektirdiği şekilde yapılmasına da bağlıdır. Hizmet içerisinde, öğretmenler lisans sürecinde

aldıkları bilgilerle yetinmek yerine, bilginin sürekli yenilenir olduğunun farkına vararak mevcut birikimleri üzerine yeni bilgi birikimleri katma yolları arayışı içinde olmalıdırlar. Öğretmen yetiştiren kurumların yeni yönelimlerle eğitim vermeleri gerekmektedir. Aynı zamanda öğretmenin de kendini geliştirmek istemesi ve bir çaba içerisine girmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin kendilerini mesleki açıdan geliştirebilmeleri için onlara, aldıkları eğitimin yanı sıra bilgi ve becerilerini de çağın gerektirdiği şartlar altında güncelleyebilmeleri için zengin bir öğrenme çevresi oluşturulmalıdır. Öğretmenlere sadece Hizmet İçi Eğitim kurslarında verilen öğrenme ortamı yeterli olmamaktadır. Hizmet İçi Eğitim kurslarının yanı sıra öğretmenlere sosyal ve kültürel alanlarda değişik konular üzerine eğitim kursları verilmelidir. Program geliştirme çalışmalarında öğretmenlere daha fazla sorumluluk verilmeli ve alan uzmanlarının sayısı artırılmalıdır. Öğretmenlere yeni programları uygulama kursu daha uzun süreyle verilmelidir. Öğretmenlerle Eğitim Fakültelerinin birlikte çalışmalarını ve yardımlaşmayı sağlamak amacıyla Milli Eğitim Müdürlükleri projeler geliştirmelidir. Eğitim ve öğretim teknolojilerinin sıklıkla kullanılması için öğretmenler teşvik edilmeli ve eksiklikleri giderilmelidir. Ulusal eğitim sempozyumlarında sunulan bildiriler İl Milli Eğitim Müdürlüklerince belirlenen bir komisyon tarafından takip edilmeli ve bu bildirimlerdeki sunular öğretmenlere konferanslar aracılığıyla aktarılmalıdır

Bu çalışma Afyonkarahisar il örneklemini kullanılarak yapılmıştır. Yapılacak yeni çalışmalar ise Türkiye örneklemini dikkate alınarak yapılmalıdır.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş. (2005). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Çelikten, M, Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı:19, s:207-237
([http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_19/11-%20\(207-237.%20syf.\).pdf](http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_19/11-%20(207-237.%20syf.).pdf) adresinden 22.01.2009 Tarihinde alınmıştır.)
- Gürşimşek, I. (1998) Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:14,s:25-28.
- Karasar, N.(2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Okul Temelli Mesleki Gelişim Kılavuzu.(2007).http://www.kocaeliotmg.com/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=15&Itemid=47 (Erişim Tarihi: 17.01.2009)

Tavşancıl, E.(2006).**Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Uçar, R. & İpek, C. (2006). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin MEB Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 3,Sayı:1,s:34-53

(http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_III/ucar_ipek.doc adresinden 19.01.2009 tarihinde alınmıştır.)

Yılmaz, M. (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi, **GÜ, Gazi Eğitim Dergisi**, Cilt 27,Sayı:1,s:155-167

(<http://www.gefad.gazi.edu.tr/window/dosyapdf/2007.1.2007-1-155-167-8-muamberyilmaz.pdf> adresinden 20.01.2009 tarihinde alınmıştır.)

<http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/alanyeterlikler/sinif%20ogretmeni%20ozel%20alan%20yeterlikleri.pdf> (Erişim Tarihi:23.01.2009)